

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **G. Česká republika**, zast. JUDr. Petrem Kužvartem, advokátem se sídlem Praha 4, Za Zelenou liškou 967/B, proti žalovanému **Fondu národního majetku České republiky**, se sídlem Praha 2, Rašínovo nábřeží 42, o poskytnutí informace, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2003, č. j. 6 Ca 36/2003 – 20,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2003, č. j. 6 Ca 36/2003 – 20 **se zrušuje** a věc **se mu vrací** k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce požádal žalovaného o poskytnutí informací podle zák. č. 123/1998 Sb., a to o smlouvě č. 33/94 mezi Fondem národního majetku (FNM) a firmou S. o převzetí záruk za staré ekologické zátěže, o výsledcích takzvaných rizikových analýz kontaminace objektů S. N. dioxiny a rtuť a dále o studii proveditelnosti sanace staré ekologické zátěže v podniku S. a. s., konkrétně sanace dioxiny a rtuť zamořených objektů a pozemků. Učinil tak přípisem ze dne 5. 6. 2002. Podle tvrzení žalobce a obsahu spisu žalobce požádal žalovaného i o poskytnutí informací podle zák. č. 106/1999 Sb. Žalovaný mu odpověděl přípisem ze dne 14. 6. 2002, č. j. 240/1512/2002, že obdržel od něj žádost o informace ve smyslu zák. č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů a žádost o informace ve smyslu zák. č. 123/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů avšak povinnost poskytnout informace podle uvedených předpisů se na něj nevztahuje.

Proti tomuto „rozhodnutí“ žalobce podal odvolání, přičemž žalovaný přípisem ze dne 16. 7. 2002, č. j. 240/1740/2002 žalobci odpověděl, že obdržel od něj odvolání proti rozhodnutí o neposkytnutí informací podle zák. č. 106/1999 Sb. a odvolání proti rozhodnutí o neposkytnutí informací podle zákona č. 123/1998 Sb., avšak setrvává na své původní odpovědi ze dne 14.

6. 2002, č. j. 240/1512/2002 a dále uvedl, že se nejedná o rozhodnutí o odepření zpřístupnění informací, ale jde pouze o konstatování, že Fond národního majetku ČR není povinným subjektem ve smyslu výše uvedených zákonů a nevztahuje se tedy na něj povinnost sdělovat požadované údaje.

Dne 4. 9. 2002 podal žalobce u Městského soudu v Praze žalobu proti žalovanému, a to na přezkoumání jeho rozhodnutí ze dne 16. 7. 2002, č. j. 240/1740/2002 a ze dne 14. 6. 2002, č. j. 240/1512/2002, a to v plném rozsahu, t. j. o neposkytnutí informací podle zák. č. 106/1999 Sb. i podle zák. č. 123/1998 Sb., cítil se být zkrácen na svém zákonném ústavně zaručeném právu na informace a na svobodný přístup k nim a navrhl, aby obě rozhodnutí žalovaného byla zrušena a věc vrácena žalovanému k dalšímu řízení.

Věc byla vedena u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 33 Ca 45/2002. Usnesením ze dne 30. 9. 2002, č. j. 33 Ca 45/2002 – 16 Městský soud v Praze žalobu na přezkoumání rozhodnutí žalovaného o odepření informací požadovaných podle zák. č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, vyloučil k samostatnému projednání a řízení ve věci žaloby na přezkoumání rozhodnutí žalovaného o odepření informací požadovaných dle zák. č. 106/1999 Sb. zastavil. Usnesení nabylo právní moci ve výroku v odstavci I. dne 24. 10. 2002. Žaloba o přezkoumání rozhodnutí žalovaného o odepření informací podle zák. č. 123/1998 Sb. byla pak vedena v samostatném spisu Městského soudu v Praze 6 Ca 36/2003, přičemž tento soud usnesením ze dne 18. 7. 2003, č. j. 6 Ca 36/2003 – 20 tuto žalobu odmítl a dále rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Rozhodnutí nabylo právní moci dne 22. 7. 2003 podle doložky právní moci na něm uvedeně. Dospěl totiž k závěru, že žalovaný není subjektem, na kterého dopadá povinnost poskytovat informace podle zák. č. 123/1998 Sb. a nelze tedy v případě nevydání rozhodnutí o odmítnutí podání informace aplikovat ta ustanovení zák. č. 123/1998 Sb. s nimiž je spojována fikce vydání rozhodnutí o odepření informací, které je posléze přezkoumatelné soudem (§ 9 odst. 3, § 14 odst. 2 cit. zákona). Za těchto okolností, kdy nebylo vydáno žádné rozhodnutí o odepření informace (žalovaný odpověděl formou dopisu) a kdy nelze ani uplatnit fikci vydaného rozhodnutí, je nutno konstatovat, že tato neexistence rozhodnutí, které by mohlo být přezkoumáno soudem, představuje takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit. Protože soud rozhodoval o věci již za účinnosti zák. č. 150/2002 Sb., postupoval podle jeho ustanovení § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a návrh odmítl.

Proti usnesení Městského soudu v Praze podal včas kasační stížnost žalobce z důvodů uvedených v § 103 odst. a) a e), t. j. pro nezákonnost odmítnutí návrhu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky. Žalovaný je podle něj osobou povinnou podle § 2 písm. b) bod 3 zák. č. 123/1998 Sb., neboť je právnickou osobou v zák. č. 123/1998 Sb. uvedenými orgány řízenou a pověřenou a zároveň plní úkoly na úseku ochrany životního prostředí a v rámci své činnosti shromažďuje, zpracovává a uchovává informace o životním prostředí. Žalovaný je řízen a pověřen orgánem státní správy – Ministerstvem financí a vládou. Předsedou prezidia Fondu národního majetku ČR je Ministr financí. Žalovaný realizuje rozhodnutí vlády týkající se privatizace a další její rozhodnutí ohledně majetku fondu, přičemž právě pro správu tohoto majetku a plnění s ním souvisejících veřejných úkolů uložených vládou a ministerstvem financí byl zřízen. Ačkoliv žalobce chápe, že z uvedeného „nikterak“ neční řídicí pravomoci Ministerstva financí, zcela neomluvitelná je úplná ignorace § 1 zák. č. 171/1991 Sb.: „Ministerstvo pro správu národního majetku a jeho privatizaci České republiky (dále jen „ministerstvo“) řídí činnost Fondu národního majetku České republiky při výkonu jeho funkce zakladatele akciových nebo jiných obchodních společností založených podle privatizačních projektů a při provádění jeho dalších činností“.

Působnost Ministerstva pro správu národního majetku a jeho privatizaci přešla zák. č. 135/1996 Sb. na Ministerstvo financí. Fond národního majetku ČR, tedy žalovaný, je tak výslovně řízen orgánem státní správy ve smyslu § 2 písm. b) bod 3 zák. č. 123/1998 Sb. a splňuje tak podmínku tam uvedenou. Žalovaný zároveň plní úkoly na úseku ochrany životního prostředí týkající se zejména starých ekologických zátěží (škod na životním prostředí - § 18 odst. 2 písm. b) bod 4 zák. č. 171/1991 Sb.). Zároveň disponuje informacemi týkajícími se těchto škod a zátěží na životním prostředí, t. j. uchovává a zpracovává informace o životním prostředí ve smyslu zák. č. 123/1998 Sb. (zejména informace dle § 2 písm. a) bod 2 a 7 atd.). I v tomto ohledu tak naplňuje znaky povinné osoby podle uvedeného zákona. Neposkytnutí informací žalovaným je tedy v rozporu se zák. č. 123/1998 Sb. a právní názor obsažený v napadeném usnesení je nesprávný. Žalobce se domnívá, že v napadeném usnesení bylo porušeno jeho Ústavou zaručené právo na informace o životním prostředí dle čl. 35 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a dle zák. č. 123/1998 Sb. Navrhl proto, aby napadené usnesení bylo zrušeno a věc vrácena Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

V písemném vyjádření ze dne 15. 9. 2003 žalovaný navrhl odmítnutí kasační stížnosti jako nedůvodné. Podle něj zákon č. 123/1998 Sb. je složkovým (rezortně vymezeným) právním předpisem, který se vztahuje pouze na přístup k informacím o stavu životního prostředí. Jde tedy o předpis upravující informační povinnost orgánů státní správy, územní samosprávy a jimi zřízených právnických osob, které plní úkoly na úseku ochrany životního prostředí nebo v rámci své činnosti shromažďují, zpracovávají, nebo uchovávají informace o životním prostředí. Lze tedy dovodit, že se vztahuje na výše uvedené subjekty, které byly zřízeny k plnění úkolů v oblasti životního prostředí. Takovým subjektem Fond národního majetku ČR není. Pokud žalobce upozorňuje na ust. § 1 zák. č. 171/1991 Sb., nelze postavení příslušného Ministerstva financí vůči Fondu národního majetku ČR subsumovat pod ust. § 2 písm. b) bod 3 zák. č. 123/1998 Sb. Toto ustanovení dopadá pouze na právnické osoby řízené státním orgánem za předpokladu, že plní své úkoly na úseku ochrany životního prostředí nebo v rámci své činnosti shromažďují, zpracovávají nebo uchovávají informace o životním prostředí. Žalovaný Fond národního majetku ČR není právnickou osobou zřízenou nebo pověřenou jiným orgánem státní správy, který by plnil úkoly na úseku ochrany životního prostředí nebo v rámci své činnosti shromažďoval, zpracovával nebo uchovával informace o životním prostředí. Z ustanovení § 18 odst. 2 bod. 4 zák. č. 171/1991 Sb. o tom, že může také použít svůj majetek k úhradě nákladů spojených s odstraňováním škod na životním prostředí způsobených dosavadní činností podniku, nelze dovodit, že plní úkoly na úseku životního prostředí, jak účelově tvrdí žalobce. V procesu privatizace podle zák. č. 92/1991 Sb. žalovaný majetek privatizovaného státního podniku převádí dál a pokud existují škody způsobené dosavadní činností privatizovaného státního podniku, hradí pouze náklady spojené s jejich odstraňováním, a to za podmínek daných zákonem. Nejde o plnění úkolů na úseku životního prostředí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ust. § 109 odst. 2, 3 s. ř. s., tedy v rozsahu a z důvodů uvedených v kasační stížnosti a kasační stížnost shledal důvodnou.

Městský soud v Praze v napadeném usnesení dospěl k závěru, že žalovaný Fond národního majetku ČR není právnickou osobou řízenou orgánem státní správy a není ani orgánem státní správy, orgánem územní samosprávy, ani právnickou osobou těmito orgány zřízenou či pověřenou, není tedy povinným subjektem dle § 2 písm. b) zák. č. 123/1998 Sb. S tímto jeho závěrem Nejvyšší správní soud nesouhlasí.

Fond národního majetku ČR (dále „Fond“) byl zřízen zák. č. 171/1991 Sb. o působnosti orgánů ČR ve věcech převodů majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku ČR. Podle § 4 odst. 2 cit. zákona je Fond právnická osoba a zapisuje se do obchodního rejstříku. Podle § 1 cit. zákona Ministerstvo pro správu národního majetku a jeho privatizaci ČR řídí činnost Fondu národního majetku ČR při výkonu jeho funkce zakladatele akciových nebo jiných obchodních společností založených podle privatizačních projektů a při provádění jeho dalších činností. Ministerstvo pro správu národního majetku a jeho privatizaci bylo zrušeno zák. č. 135/1996 Sb. (čl. I odst. 1), přičemž dosavadní působnost Ministerstva pro správu národního majetku a jeho privatizaci stanovená zvláštními zákony přešla ke dni účinnosti tohoto zákona na Ministerstvo financí (čl. I odst. 2 cit. zákona). Čl. I zák. č. 135/1996 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. 7. 1996. Podle § 4 odst. 1 zák. č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR je Ministerstvo financí, mimo jiné, ústředním orgánem státní správy pro hospodaření s majetkem státu a privatizaci majetku státu. Podle § 7 zák. č. 171/1991 Sb. nejvyšším orgánem Fondu je presidium, jež se skládá z devíti členů, předsedou presidia je ministr financí ČR. Místopředsedu a dalších sedm členů presidia volí Poslanecká sněmovna Parlamentu na návrh vlády na dobu pěti let z řad odborníků. Podle § 9 téhož zákona. Fond předkládá vládě k projednání návrh statutu, rozpočtu, ročních závěrek a výroční zprávy. Vláda je předkládá se svým stanoviskem ke schválení Poslanecké sněmovně Parlamentu. Dle § 22 cit. zákona Fond je povinen na požádání poskytnout informace a údaje o své činnosti vládě, ministerstvu a dalším orgánům, pokud to stanoví zvláštní předpis.

Zák. č. 123/1998 Sb. o právu na informace o životním prostředí v § 1 odst. 1 upravuje a) podmínky výkonu práva na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů jimiž disponují orgány státní správy, orgány územní samosprávy a jimi zřízené, řízené nebo pověřené právnické osoby, b) přístup veřejnosti k informacím o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů, jež mají tyto orgány k dispozici, a stanoví základní podmínky, za nichž jsou takové informace zpřístupňovány. Podle § 2 písm. b) zák. č. 123/1998 Sb. o právu na informace o životním prostředí, pro účely tohoto zákona se rozumí orgány státní správy a orgány územní samosprávy a jimi zřízené, řízené nebo pověřené právnické osoby 1. orgány státní samosprávy a orgány územní samosprávy, jež plní úkoly v ochraně životního prostředí, zejména orgány státní správy v odpadovém hospodářství, orgány státní správy lesů a orgány ochrany zemědělského půdního fondu, 2. rozpočtové a příspěvkové organizace, vůči nimž plní funkci zřizovatele orgány uvedené v bodu 1 a jiné právnické osoby, které jsou zřízené, řízené nebo pověřené těmito orgány a které shromažďují zpracovávají nebo uchovávají informace o životním prostředí, 3. jiné orgány státní správy a orgány územní samosprávy, případně rozpočtové a příspěvkové organizace, vůči nimž plní funkci zřizovatele tyto orgány, a těmito orgány zřízené, řízené nebo pověřené právnické osoby, a to za předpokladu, že plní úkoly na úseku ochrany životního prostředí, nebo pokud v rámci své činnosti shromažďují, zpracovávají nebo uchovávají informace o životním prostředí.

I když Fond národního majetku ČR byl zřízen zákonem, neodpovídá zákonné úpravě závěr Městského soudu v Praze, že ze zákona nevyplývá žádné oprávnění ministerstva či jiného orgánu státní správy řídit či jinak zasahovat do činnosti Fondu. Tento soud sice připustil, že předsedou presidia, které je nejvyšším orgánem Fondu je ministr financí, tato skutečnost samo o sobě však nezakládá podle něj žádné řídicí pravomoci ministerstva vůči Fondu. To, že tomu je naopak, vyplývá již z výše Nejvyšším správním soudem citovaných zákonných ustanovení. Ministerstvo financí řídí činnost Fondu, Fond je povinen poskytovat údaje o své činnosti vládě, ministerstvu. Jinak tomu ani nemůže být, neboť Fond je veřejnou

institucí hospodařící s veřejnými prostředky, jejímiž znaky jsou veřejný účel, zřizování státem, kontrolování jejich orgánů státem, jakož i státní dohled nad její činností (viz nálezy III. ÚS 686/02 vztahující se k povinnosti Fondu poskytovat informace podle zák. č. 106/1999 Sb., jehož některé závěry lze použít i v tomto případě).

Důvody, které Městský soud v Praze shledal pro závěry svého rozhodnutí jsou předčasné. Bude proto na něm, aby v dalším řízení vycházel z právního názoru Nejvyššího správního soudu ve smyslu § 110 odst. 3 s. ř. s., že Fond národního majetku ČR je právnickou osobou řízenou orgánem státní správy.

Protože Městský soud v Praze, vzhledem ke svému právnímu závěru, nehodnotil další rozhodné skutečnosti pro posouzení povinnosti Fondu poskytnout žalobci požadované informace podle zák. č. 123/1998 Sb., nemohl se jimi zabývat ani Nejvyšší správní soud.

Z důvodů v tomto rozsudku uvedených Nejvyšší správní soud zrušil usnesení Městského soudu v Praze podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V novém rozhodnutí rozhodne Městský soud v Praze i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. 10. 2004

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu